

VOGELWERK GROEP DE KEMPEN

Bestuur: algemeen coördinator:

Frank Neijts, van Speykstraat 16, Eindhoven.

tel: 040-432469.

penningmeester:

Wim v.d. Voort, Kruisstraat 75, Reusel.

tel: 04976-1759.

giro: 3675103.

gespreksleider:

Jan Wouters, Lindstraat 6, Reusel.

tel: 04976-2391.

algemeen bestuurslid:

Jacques van Kessel, Evestraat 18, Veldhoven.

tel: 040-531211.

Archieven: 1. Broedvogels: Tom Heijnen, Jan Sluytersweg 26, Eindhoven.

tel: 040-114873.

2. Niet-broedvogels: Lex Peeters, Marialaan 26, Reusel.

tel: 04976-2271.

3. Diaïrchief: Harry Lührling, Lupinestraat 33, Riethoven.

Wim de Kroon, Kuikeindseweg 6, Middelbeers.

tel: 04244-2329.

voor u gelezen.

samenstelling: jan wouters.

In "die Vogelwarte" van dec 1979:

- In het kader van het trekonderzoek aan de grasmussen van het geslacht Sylvia, is ook de Sperwergrasmus onderzocht op de trek-onrust. Oostenrijkse Sperwergrasmussen bleken een lange periode van trekonrust te hebben; langer dan de tot nu toe onderzochte soorten waarvan de Tuinfluiter de langste periode had. De trekonrust per nacht was echter middelmatigen lag tussen die van de Zwartkop en de Provençaalse Grasmus in. De top van de trekonrust lag in het begin en daarna nam de onrust langzaam af. Van de trek van de Sperwergrasmus is bekend dat hij wegtrekt naar het zuidoosten en dan om de Middellandse Zee heen vliegt naar oost-Afrika om daar te overwinteren. Dit is een route van +6000 km, een van de langste bij grasmussen. Deze feiten combinerend komt men tot de conclusie dat de Sperwergrasmus per treknacht vrij korte etappes aflegt. Lange etappes zijn ook niet nodig want hij hoeft geen grote oecologische barrières zoals zee of woestijn over te steken. Hij schiet echter in het begin goed op om niet te lang in de droge mediterrane kustgebieden te hoeven blijven en omdat hij ver moet trekken. Die haast in het begin blijkt ook nog uit het feit dat jonge Sperwergrasmussen al gemiddeld op hun 40-ste levensdag trekonrust beginnen te vertonen, dit is 10 dagen eerder dan de Tuinfluiters in dat gebied.

- Bij een onderzoek naar de verschillen in voedselkeuze van Grote Karekiet, Kleine Karekiet en Zwartkoprietzanger in zuid-Frankrijk bleek de Grote Karekiet zich van de twee andere soorten te onderscheiden door naar verhouding veel grotere en zwaardere prooien aan zijn jongen te voeren. Zo pakte hij bijvoorbeeld libellen en sprinkhanen. Door die grote prooien hoefden de jongen niet zo vaak te worden gevoerd. De langere tussentijd werd benut om de, schaarsere, grote prooien te vangen, ook buiten het eigen territorium. De kleine Karekiet en de Zwartkoprietzanger fourageren uitsluitend in hun eigen territorium. Deze twee soorten kiezen geen prooien van verschillend formaat maar de Zwartkoprietzanger vangt meer pas ontvoerde insecten dicht bij het wateroppervlak of prooien uit het water. De Kleine karekiet pakt meer vliegende of in de vegetatie zittende insecten. Op deze manier kunnen de drie samen voorkomende soorten voedselconcurrentie vermijden.

- Tijdens de invasie van Vlaamse Gaaien in 1977 werden op het waarnemingsstation Randecker Maar in zuid-Duitsland +6000 trekken-de Gaaien waargenomen. Van al deze vogels werd de trekrichting bepaald en genoteerd. Er trad toen een opvallende omgekeerde trek op. Van 25 tot en met 29 september trok 75% van de Gaaien in richtingen tussen NO en ZO. De gemiddelde trekrichting was O. Voor die periode, van 20 tot en met 24 september trok slechts 10% tussen NO en ZO en de gemiddelde trekrichting was ZW. Na de periode van omgekeerde trek trok maar 7% "verkeerd" en de trekrichting was ook ongeveer ZW. Deze omgekeerde trek werd ook in de buurt van Hamburg opgemerkt, wat een flink stuk noordelijker ligt. Ook tijdens andere invasies wordt soms omgekeerde trek waargenomen. Het blijkt dat zo'n omkeer niet gepaard gaat met plotse-linge veranderingen in aantallen trekkers. Wel is de omgekeerde trek van de ene op de andere dag een feit: dagen met de helft n naar ZW en de andere helft naar NO komen niet voor. Dit wijst op een uitwendige oorzaak.

Die uitwendige oorzaak zou wel eens het weer kunnen zijn: er ligt steeds een hogedrukgebied in het oosten en soms ook een lagedrukgebied in het westen. Altijd gaat de omgekeerde trek gepaard met het binnendringen van warme maritieme lucht die een einde maakt aan koud of koel weer.

- In zuidwest Duitsland is de plaatstrouw en overlevingskans en partnertrouw van een populatie Huiszwaluwen onderzocht. Deze Huiszwaluwen broedden voor het grootste deel in kunstnesten die in dorpen over een gebied van 200 km² waren opgehangen. De meeste jonge en zoveel mogelijk oude zwaluwen werden geringd vanaf 1974 tot en met 1979. Er bleken duidelijke verschillen te zijn tussen de beide geslachten. Mannetjes waren veel trouwer aan de geboorteplaats dan vrouwtjes. Dit komt tot uiting in de gemiddelde afstand tussen geboortenest en broedplaats: voor mannetjes gemiddeld 1530 m en voor vrouwtjes 3200 m. De $\sigma\sigma$ wisselden drie keer zo vaak van dorp na een broedseizoen als de $\text{ô}\text{ô}$. De trouw aan de broedplaats tijdens het broedseizoen bleek duidelijk afhankelijk te zijn van het broedsucces. Na een mislukt broedsel wisselden zowel mannetjes als vrouwtjes vaak van nest, kolonie en zelfs dorp. Na een geslaagd eerste broedsel waren de $\sigma\sigma$ meer tot veranderingen geneigd dan $\text{ô}\text{ô}$. Paren wisselen vaak na elk broedsel van partner. Een keer werd waargenomen dat een paar in twee verschillende broedseizoenen samen jongen grootbracht nl. in 1976 en in 1978 maar niet in 1977. Ook werd een broer-zus paar vastgesteld. Van de jongen van de tweede broedsels werd slechts een klein percentage in volgende seizoenen teruggevangen nl. 3.1% tegen 12,5% van eerste broedsels. Dit kan wijzen op een kleinere overlevingskans of op een kleinere plaatstrouw van de jongen van tweede broedsels.

- Met radar is in 1971 de vlieghoogte vastgesteld van vogels tijdens de voorjaartrek. Het betrof hoofdzakelijk lijsterachtigen, Spreeuwen en steltlopers. Meer dan de helft van alle waargenomen echo's van vogels of groepen vogels kwam van hoogten tussen 600 en 900 meter; 75% zat onder de 1200m en 90% onder 2100 m. De hoogste waargenomen echo kwam van 5500 m! Kleine groepjes vogels trokken hoger dan dichte zwermen. Het betrof hier waarschijnlijk verschillende soorten. Nachttrekkers vlogen gemiddeld wat hoger dan dagtrekkers. Toch was de hoogteverdeling niet elke dag hetzelfde en zelfs binnen een dag variabel. Ook dit zal wel liggen aan het feit dat er verschillende soorten doortrekken op een dag.

j.w.

Gestuwde roofvogeltrek, wat is dat?

Om misverstanden te voorkomen wil ik meteen even vertellen dat met deze titel niet bedoeld wordt een gestuwde roofvogeltrek zoals we die kennen van Falsterbø, de Bosporus of Gibraltar. Bedoeld wordt een stuwing in tijd.

Hoe en waar zo'n stuwing in tijd ontstaat wil ik in het onderstaande artikel proberen uit te leggen.

De meeste vogelaars kunnen zich ongetwijfeld wel een excursie-dag herinneren waarop ze enorm veel (naar Nederlandse begrippen) roofpieten zagen.

Waarom je nu op de ene dag wèl een massa roofvogels kunt zien en de andere dag niet, daarover gaat dit artikel.

Veel roofvogels hebben grote, vrij brede vleugels die hen in staat stellen urenlang in de lucht te cirkelen zonder ook maar een enkele vleugelslag te hoeven maken. Ze maken hierbij gebruik van opstijgende warme lucht (lichter dan koude lucht). Deze warme luchtkolommen, ook wel thermiekbellen genoemd, komen voor wanneer de zon flink schijnt en de donkere plekken op het aardoppervlak, die de zonnestraling het best absorberen, deze warmte weer gaan afgeven. Dit gebeurt het meest op/boven donkere oppervlakten als bossen, heiden, steden en donkere droge bodem. (Natte bodems gebruiken zonnewarmte om het bodemwater te verwarmen en dus geen uitstraling) N.B. Boven de Peel bijv. zal er dus weinig thermiek optreden omdat er teveel water in de bodem zit.

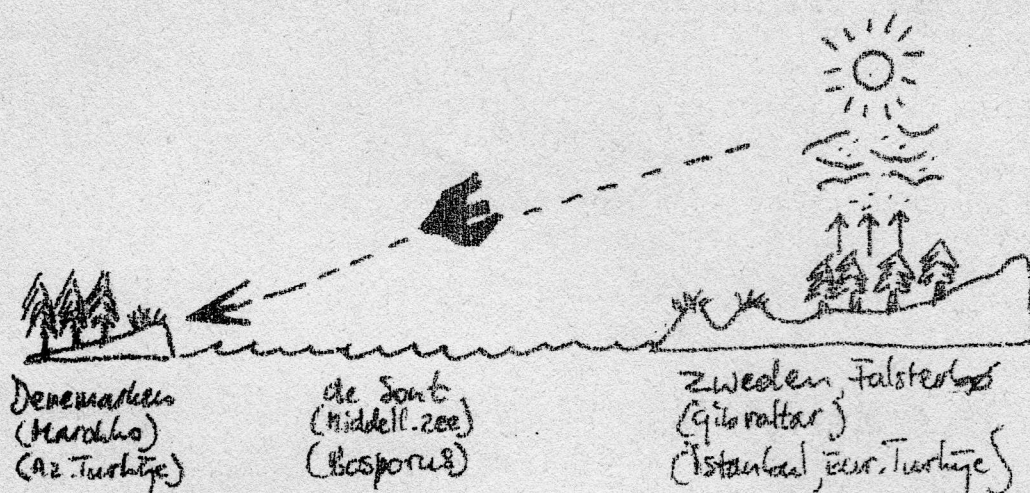
Deze thermiekbellen zijn voor de meeste roofvogels natuurlijk ideale hulpmiddelen om bij hun trek naar het zuiden zonder al teveel extra krachtsinspanningen behoorlijke afstanden per dag af te leggen.

Vrijwel alle roofpieten zijn voor de najaarstrek dan ook geheel afhankelijk van zonnig weer met voldoende thermiek. Een uitzondering hierop vormt de Wespendif (Pernis apivorus) omdat deze sterk ontwikkelde borstspieren heeft die hem in staat stellen om ongeacht het weertype met behulp van de gewone slagvlucht zijntrek naar de zuidelijke overwinteringsgebieden onafgebroken voort te zetten. Wanneer er thermiek aanwezig is zal de Wespendif hier natuurlijk ook gebruik van maken.

Waarom nu juist die Wespendif in staat is om met de zgn. "slagvlucht" zo snel mogelijk doorte trekken is gemakkelijk te verklaren. Wespendieven zijn insekteneters (vliesvleugeligen en hun broed) en wanneer het in het najaar snel afloopt met het voedsel van de Wespendif zullen zij zich, afhankelijk van het weertype, zo snel mogelijk naar het zuiden moeten begeven.

Buizerden, wouwen, arenden en vele andere roofvogels zijn minder gespecialiseerd wat hun voedsel betreft en hebben dus ook niet zo'n haast om weg te komen. Zij zullen dan vooral trekken als er voldoende thermiek is.

De meeste roofvogels die over ons land trekken zijn afkomstig uit Skandipavië en Oost-Europa en zullen veelal via Falsterbø (Zuid-Zweden) en de Alandeilanden in de Botnische Golf oversteken naar het "vasteland". Ze kiezen Falsterbø omdat de zee tussen Zweden en Denemarken hier het smalst is en de roofvogels aan de Zweedse zijde omhoog cirkelen op een thermiekbeem dan in een lange glijvlucht af te dalen naar Denemarken. Ze doen dit omdat er boven zee geen thermiek is. Ooievaars, pelikanen e.d. maken van dit principe ook gebruik. Dit verklaart ook het "succes" van Falsterbø, Gibraltar en de Bosporus bij vogels en vogelaars.

Nu kan het gebeuren dat het een tijd slecht weer is: regenachtig, zwaar bewolkt e.d., maar nog belangrijker: géén zon, dus géén thermiek! De roofvogels zullen dus geen mogelijkheid hebben om te trekken en zich ophopen (opstuwten) voor het slechtweeerfront. Wanneer na zo'n slechtweeerperiode de zon het oppervlak weer gaat verwarmen en er weer thermiek komt, zal een geweldige stroom roofvogels, ooievaars e.d. losbreken. Meestal merken wij dit na een dag of 3 wanneer deze konsentraties onze regionen bereiken. Thermiek begint gewoonlijk om een uur of 11 's morgens (in het najaar: sept. en okt.) wanneer de zon hoog genoeg staat en al een paar uur geschiedenis heeft en neemt na ca. 15.00 uur beduidend af, waardoor de vogels ook niet meer zo hoog over zullen vliegen.

Wanneer we in het najaar dus de weerberichten een beetje in de gaten houden kunnen we min of meer voorspellen wanneer deze gestuwde roofvogeltrek gaat optreden. Dat dit voor onvergetelijke excusies kan zorgen zal na het onderstaande wel duidelijk zijn.

Je ziet, voor een leuke roofvogeldag hoef je niet persé naar Falsterbod, Gibraltar of de Bosporus, al zullen de aantallen en soortenvariëaties wat minder groot zijn. Maar is het niet leuker om 30 of 40 Buizerden (en nog een x-aantal andere roofvogelsoorten) op een zonnige najaarsdag in onze eigen Kempen te zien dan 300 Buizerden en ik-weet-niet-hoeveel andere roofpieten in die verre landen waar dat allemaal doodnormaal is?

Enige voorbeelden:

Zondag 5 sept. 1977, Viskwekerij Valkenswaard. Zonnig, licht bewolkt, wind uit z.o., temp. max. 20° C. Soorten en aantallen:
 Buizerd: 6; Wespendif: 3; Visarend: 1; Sperwer: 1; Bruine Kiekendif: 5;
 Roofvogel spec.: 6.

Zaterdag 10 okt. 1977, Valkensw. Viskwekerijen. zonnig, licht bewolkt, wind zwak z.w., temp. 18 ° C. Soorten en aantallen:
 Wespendif: 1; Buizerd: 2 + 9 + 13 + 4 = 28; Sperwer: 2; Slechtvalk: 1.

Diezelfde dag zagen Lex, Marco, Pieter en Hans op het Zwart Kot (B.):
 Kraanvogel: 4; Havik: 4; Smelleken: 1; Sperwer: 2 en Buizerd: ca. 20.

Ook van het Zwart Kot op 6 aug. 1977:

Zwarte Ooievaar: 1; Zwarte Wouw: 1; Visarend: 2; Arend spec.: 3;
 Wespendif: 10; Buizerd: 2 en roofvogel spec.: 2.

ORNITHO - MANIA

uitvoering:
frank neijts

SERIE: VREEMDE VOGELS IN DE KEMPEN
(RARA AVES CAMPINAE)

g. 't KEMPISCH JAGERTJE
(*Stercorarius ties*)

KENMERKEN:

lengte ca. 170 cm. kleine, uiterst onopvallend gekleurde soort ten gevolge van schutkleuren ("jagersgroen"). Zwijgzzaam, doch schaarse geluiden welkend. Opvallend koptroon: donkere baardstrepen en merkwaardig versiersef op kruin.

VOORKOMEN:

Groot deel van de Kempen, vooral bij nacht en ontij aan te treffen. Nestelt op afgelegen plaats.

Bijzonderheden:

Achtervolgt met grote hardnekkigheid hazen, konijnen, fazanten en eusters. Mogelyk Schadelyk.

ORNITHOMANIA

Net voor ik met vakantie ging had ik een, aanvankelijk, schitterende droom.....

"Een witte warrige warreling van duizenden meeuwenvleugels, oerwoudachtige kreten die dit begeleidden. Duizenden bruinkoppige Kokmeeuwen met daartussen, als zeldzame sieraden, de inzwarte kopjes van roodsnavelige Zwartkopmeeuwen. In de verte klonk het opzweepende "wiet" van een ver Porseleinhocntje, afen toe staccato begeleid door het blaffende "wah" van een Woowaapje. De melodieuze uitbarstingen van de Cetti's zanger wonnen steeds meer aan volume en slechts de talrijke Roerdampen wisten hem te overstemmen. Boven mijn hoofd woedde een ware luchtslag: een tien-tal Visarenden werden in hun speurtocht naar vis voortdurend gehinderd door de tussen hen in manoevrerende Roodpootvalken, Boomvalken en Zwarte Sterns. Op een lager niveau hadden Bruine, Blauwe en Grauwe Kieken dergelijke problemen met fanatieke Kemphanen in de meest kleurrijke uitdossingen. Natuurlijk was het prachtig weer en zowel kijker als teleskoop waren van een veelbesproken doch uitstekend merk. Fotoapparaatuur idem en een sekretaresse die de waarnemingen in razendsnel steno opnam en meteen uit werkte op gemakkelijk te verwerken komputerkaarten was ook al uitstekend en ook van veelbesproken gedrag....., wat wil je nog meer!? Glaasje goeie wijn? Was er ook! Kortom, Frankie genóót! Plots betrok de lucht en een naderend onweer kondigde zich ronkend aan. Als verlamd zwegen de vogels plotseling en de witte meeuwenvleugels leken als verdorde sneeuwvlokken te breken.... Een grommend geluid naderde onheilspellend en voor ik mij kon verbergen ontdekte ik een afschuwelijk gezicht: 2 vaalblauwe, stekende ogen gluurden mij achterdochtig aan vanonder een paar weerbarstige borstelige wenkbrauwen waarboven een glimmend rood helmpje de laatste zonnestrallen weerkaatsten....."

Het vervolg? Dat vertel ik je na storting van 25 piek op giro-nummer 3206135.

Blijkbaar had Earring Lex al eens eenzelfde ervaring, hij dichtte althans:

Het Beijrijkje

Langs de Budel-Weert-treinlijn ligt klein maar fijn
aan een door en door dor plein
het zink-stink-rijk Budel Dorplein.
In dit aantrekkelijke rijkje
woont 't ouwe Beijrijkje.

Hij is reservaatbewaker notabene,
Pas op! Trap 'm niet op z'n tene,
je staat zo bij hem in de schulden
voor een boete van tenminste 25 gulden
Toch is ut gebied voor de vogelaar zeer verleidelijk,
buiten de paden komen is er vrijwel onvermijdelijk.
Overal kun je de Visdiefjes horen
En de Mantelmeeuwen vliegen er om je oren.
Het is haast niet meer te geloven,
Maar de Kickendieven kruipen er via je broekspijpen naarboven.
De Visarenden zijn er zó mak, je haalt er vrijwel altijd een nat pak.
Maar als je daar dan rustig loopt te genieten schrik je je plots rot:
Beijk staat achter je met z'n flitsende rode pispot!

ZEISS frontberichten!

Wat aanvankelijk een storm in een glas water leek te blijven, gaat uitgroeien tot een grotesk verschijnsel, tot welhaast een volksbeweging met een ongekende afloop. Natuurlijk staat het KZF weer borg voor een gezonde, deskundige, doch harde leiding aan deze plotselinge bewustzijnsverruiming in de Kempische vogelaardij. Haviken binnen de KZF leiding dringen reeds aan op wijziging van de Eerste Kempische Wet op de Vogelaardij (EKWV), waarbij niet gebruiken van of kritiek hebben op een Zeisskijker wordt beschouwd als burgerlijke ongehoorzaamheid, die in ernstige gevallen kan leiden tot Zeiss-arrest. Daarom: meld je aan bij het KZF en vraag inlichtingen over mogelijkheden tot Zeiss-leasing of over het voor-al voor de jeugd interessante Zeiss-poolen, in Japan reeds algemeen gebruik. Voor nadere informatie kun je terecht bij een Zeiss-Oberst of, voor ingewijden bij een Zoerst. Beter is het echter direkt onderstaand aanmeldingsformulier in te vullen. Vergeet ook de check-list niet.

Aanmeldingsformulier KZF

Maak de volgende regels af en

Naam:

ding zodoende mee in de grote-

Adres:

Zeiss-prijsvraag.

Merk fiets:

1. In het land der blinden is,.....

Veel bezochte gebieden:

2. Zeiss:spleet is als.....

Vaak te zien samen met:

Bijzondere kenmerken: nog geen Zeiss.

Merk huidige kijker (onderstreep je huidige merk): never-passed, real-blind, shit-coated, out-cast, fucking-tested, ander merk.

Persoonlijke informatie voor archief en statistiek: onderstreep.

1. Klachten tijdens vogelen: vogels lijken mij uit de weg te gaan, net als ik denk dat het dat is, is het het net niet, beeldverva-ging, pupilverkleining, pupilvergroting, double-view, enz, enz.
2. Lichamelijke klachten: nekpijn, roze ingesleten nekhuid, bloeden-de oogleden na het weekend, spierpijn in de armen, onwillige oog-lenzen, ingesleten scherpstelschroefvingers, vergroeiende vinger-gewrichten, vergroot strottehoofd door wegslikken van teleur-stellingen, verbeterd bovengebitt, verharde gelaatsuitdrukking na intensiever waarnemen, begin ook al slechter te horen.
3. Persoonlijke problemen: het gevoel er niet meer bij te horen, angstdromen, zwetend wakkerworden, veel wateren tijdens het vo-gelen, kan geen verkering krijgen zonder Zeiss, het gaat steeds weer uit, want er moet direkt een Zeiss op de plank komen, alle grote vogelaars hebben een Zeiss en ik nog niet, na de aanschaf van weer een nieuwe spleetogkijker heb ik steeds het gevoel toch weer ergens genaaid te zijn, mijn kopy wordt niet meer ge-plaatst in de Blauwe Klauwier, tijdens ekskursies laten ze mij altijd natte voeten halen, als ik mijn kijker eens uitleen, aan een KZFer, lijkt het net of er iets mee gebeurd is, andere ern-stige moeilijkheden.

Breng het formulier snel weg! Er woont vast wel een Zoerst bij je in de buurt! En denk er wel aan: Ga nooit met een vogelaar z'n Zeiss aan de haal, falderie de ralla la, falderie de

Ra!

De trouwe lezer van Ornithomania zal ongetwijfeld weten dat deze rubriek herhaaldelijk reeds aandacht heeft geschonken aan regionale minderheden, verschoppelingen en andere slachtoffers van deze maatschappij. In dit kader past o.i. dan ook volkomen een verklaring van het K.A.F. waarvan u hierboven het symbool ziet: een gebalde vuist die een angstig roepende vogel beschermt tegen: enfin, laten wij het KAF aan het woord:

"KAF staat voor Kempisch Aktie Front, een beweging die het geleuter beu is. Zij wil actie! De ons democraties toegewezen middelen blijken in de praktijk niet te voldoen. Rijkswaterstaat, Landbouw en Cultuurtechnische Dienst krijgen in veruit de meeste gevallen toch hun zin. Dit houdt in steeds verder gaande verkrachting van natuur en landschap. Hiertegen helpt geen lidmaatschap van Natuurmonumenten! (Al kun je hiermee natuurlijk wel een tijdje je geweten in slaap sussen). Bij een verder gaande aantasting van, in ons geval, het Kempische landschap zal het KAF zich voortaan gaan beraden op een andere manier van actie voeren. Over het hoe en wátte zal zij zich momenteel echter niet uitlaten."

P.S. Bij wijze van oefening zullen in de Kempen opererende bovenrivierse DBA-ers in een sterk vervuilde Kempische laaglandbeek worden gesodemierd.

Reaktie Ornithomania-redaktie: Wie wil ons laatste nummer van "Dutch Birding" tegen sterk gereduceerde prijs overnemen? Overigens zijn gefinteresseerden in de activiteiten en doelstellingen van het KAF verplicht via deze rubriek (Ornithomania sufferd) contact op te nemen. BVD-leden dienen hun lidmaatschapskaart mee te nemen.

In jullie tuin ook al vergif gevonden?

Hebben de brandnetels, akkerdistels en gele morgensterren bij jullie ook al van die rare, kronkelige vormen?

Doknde Roodkopklauwier gezien?

Nog steeds een abonnement op "Natuurmonumenten"? en de "Lepelaar"?

Gironummers van "Greenpeace" en "Kritisch Faunabeheer" op aanvraag verkrijgbaar.

Tijdens een kortstondige ziekteperiode heeft onze gevierde medewerker K.S. een nieuw soortenjagerslied weten te fabriceren. De melodie is die van "het zijn de moorsoldaten" (zie "RUM" en de "DUBLINERS"), maar de woorden zijn geheel origineel. Zingt u allen even mee?

"Dag aan dag zwerven zij door 't land
Of zij nog geen dwaalgasten zien,
Als je z'ontmoet is de vraag altijd:
Zag je nog wat gek's misschien?"

refrein: Het zijn de soortenjagers,
Zij turen hele dagen,
In de Flevo.....

Parelduiker is te gewoon,
Die staat al lang op ieders lijst.
Roodkeelduikers kunnen hen niet verblijden,
Een gele snavel is vereist!

refrein.....

Zeearenden zijn al jaren normaal,
Een witte band maakt hen weer blij.
Maar klopt het niet volgens het vogelboek,
Dan is dat werk gewoon niet bij!

refrein.....

Vogelaars van de lage landen
Verdedigt u tegen deze plaag.
Komt ge hen in het veld soms tegen,
Geeft hen dan de volle laag!

refrein: Dat was een soortenjager,
Hij tuurde hele dagen,
In de Flevo.....

In de Haagse Post van 31 mei 1980 staat v.a. p.43 een interview van Jan Brokken met de dichter en bioloog Leo Vroman. Vroman woont al 10-tallen jaren in de USA en doet daar o.a. onderzoek naar de stolling van bloed. Treffend in dat interview is de volgende passage:

"Plotseling staat Vroman stil. Hoor je die vogel? Dat is een Black & White Warbler. Prachtig hè? Ik hoor alleen wat hij in één van zijn gedichten "'t ruisen der auto's" heeft genoemd. Even later staat hij weer stil. Een robin, dat is een Robin, die hoor je hier vaak. Weer hoor ik alleen auto's. Bijna verontschuldigend voegt hij er aan toe: ik houd van vogels, ik dicht ook vaak over vogels. Hun gefluit maakt me rustig. Bovendien voel ik me sterk deelachtig aan de natuur." Einde citaat.

Zo, we zijn er weer in geslaagd u lezer een 4-tal pagina's bezig te houden met datgene wat feitelijk op de keerzijde van een Ornithomanische eremedaille behoort te staan. Wij hebben in ieder geval weer fijn gerommeld in de marge van het vogelaarsbestaan. Rest ons om alle trouwe Ornithomania-fans een uiterst prettige vakantie toe te wensen namens de Redactie,

Frank N.

Vogelwaarnemingen in de Kempen

**Verzameld door
Henk Hendriks**

Problemen bij de determinatie van de waterpieper.

De Waterpieper is een soort die nog door veel vogelaars over het hoofd gezien wordt, terwijl de soort in geheel Nederland gezien een vrij normaal verschijnsel is. De belangrijkste oorzaak moeten we zoeken in het feit dat de meeste waarnemers onbekend zijn met deze ondersoort. Velen denken dat het nog steeds een dwaalgast is in ons land en sluiten de mogelijkheid van een waarneming bij voorbaat al uit. Anderen zijn wel van de werkelijkheid op de hoogte maar kennen de determinatiekenmerken niet of hebben niet genoeg ervaring in bijv. het herkennen van Water-/Oeverpiepers in vlucht. Toch zijn er enkele determinatiepunten die houvast bieden. Ik hou hierbij de indeling aan die door v.d. Berg (Limosa 48) gehanteerd wordt n.l. buitenstaartpennen, grootte, vlucht en roep.

Status van de Waterpieper in de Kempen.

Wintergast in klein aantal. Deze soort wordt vnl. aangetroffen in beekdalen en soms ook langs vennen.

Biotoop.

Drassige weilanden in de nabijheid van Beekdalen, modderig stranden en vloedgaten van beken, aanspoelstranden van vennen. Vooral plaatsen waar rietresten en plantaardig materiaal bij elkaar zijn gewaaid of gespoeld hebben aantrekkingskracht op Waterpiepers. Uit eigen waarnemingen blijkt dat deze soort graag oud, overjarig riet als slaapplek gebruikt. Ik heb dit geconstateerd bij het Beuven en in oude rietvelden in het Hulsterbroek, Geldrop. Ook van de Berg nam dit waar in het Amsterdamse bos en merkt verder op dat dit verschijnsel pas in jan. '72 door Frost in Gr. Brittannië is ontdekt. In België wist men dit ook al maar dit is in de literatuur nooit goed onder de aandacht gebracht.

Determinatie.

-Buitenstaartpennen: Gebleken is dat waterpiepers bij het invallen vaak vlak voor de landing hun staart spreiden en dat hierdoor de helder witte buitenstaartpennen meestal duidelijk opvallen. Dit in tegenstelling tot de oeverpieper die grijze buitenstaartpennen heeft. Nu is dit determinatiepunt voor ons van weinig belang aangezien de oeverpieper hier niet of nauwelijks voorkomt. Verder slapen ook Graspiers in oud riet, kunnen in hetzelfde biotoop voorkomen en hebben ook witte buitenstaartpennen. Dus voor het onderscheid tussen Gras- en Waterpieper is dit determinatiepunt van weinig belang.

-Grootte en vlucht: Op een weilandje in het Hulsterbroek, waar ik gedurende een maand bijna dagelijks 1 à 2 Waterpiepers en verschillende Graspiers (max. 7 exx.) waarnam, was ik goed in staat beide soorten met elkaar te vergelijken. De Waterpieper is duidelijk forser gebouwd en heeft een wat "rustiger", meer golvender (Witte kwik) vlucht dan de Graspieper welke een meer rukkender vlucht heeft. Belangrijk is ook, dat de staart zowel absoluut als in vergelijking langer is.

-Roep: Het geluid van een waterpieper die opvliegt, en dat ik het best als "tsiep" kan omschrijven, is naar mijn mening een belangrijk determinatiepunt. Het is meestal eentonig en harder en metaalachtiger als van een Graspieper. Een Graspieper die opvliegt roept over het algemeen "fiet, fiet fiet fiet". Dus 'n een- en drietonige roep.

Van de Berg spreekt verder over twee roepen van de Waterpieper:

1. Ieps-ieps. Deze zou ook de Oeverpieper hebben.

2. Ierrp-ierrp met de nadruk op de r-klank. Deze roep heeft alleen de Waterpieper.

Toch wil ik er met nadruk op wijzen dat er veel ervaring nodig is om Waterpieper wat betreft roep, grootte en vlucht te determineren. Dit geldt zeker voor vogelaars die nog nooit of zeer zelden een Waterpieper gezien hebben.

Ze moeten dan ook gaan letten op andere kenmerken zoals tekening van kop, rug en onderzijde, staart en poten. In Engelse en Belgische literatuur is aan deze determinatiekenmerken al veel aandacht besteed. Enkele kenmerken wil ik nog even kort samenvatten:

kop: in winterkleed bruine bovenkant en vrij opvallende in vergelijking met Graspieper langere, oogstreep. In zomerkleed grijs en zeer opvallende oogstreep.

rug: in winterkleed warmbruin tot grijsbruin en in zomerkleed egaal lichtgrijs. Oeverpieper: donkerder en groengetint.

onderzijde: in winterkleed wit tot vuilwit met lichte tot zware bestreping, min of meer als Graspieper waarvan de bestreping ook zeer variabel is. In zomerkleed is de onderzijde (borst) opvallend licht (wit met een rode waas erover) en de bestreping is gering of afwezig.

staart: bruin met witte buitenste staartpennen als Graspieper en in tegenstelling tot de grijze bij Oeverpieper.

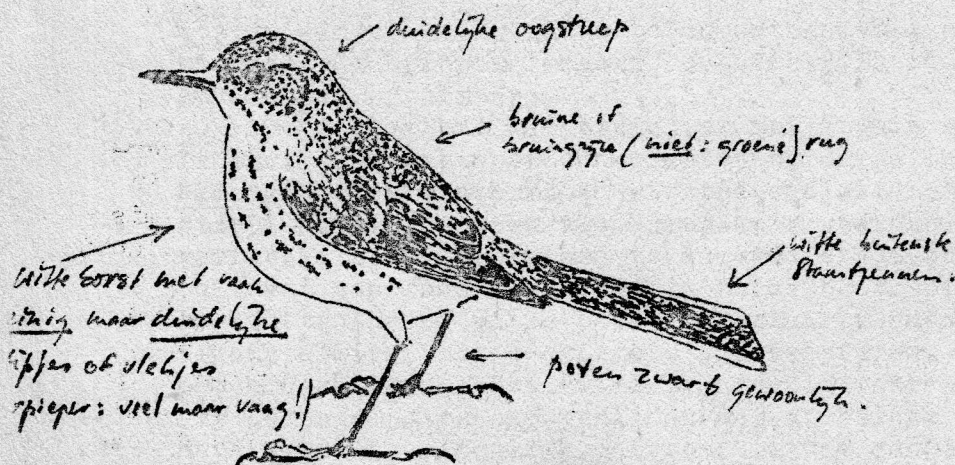
poten: donkerbruin tot zwart. Bij zonnig weer echter kan de zon zodanig door de poten heenschijnen dat ze helder wijnrood lijken!

houding: slank uiterlijk dat soms ietwat aan een lijster of Witte Kwik doet denken. De houding varieert van tamelijk rechtop (stil zitten) tot vrij horizontaal (fourageren).

Als laatste punt vermeld ik dat er ook weersomstandigheden kunnen zijn waarbij determinatie bijzonder moeilijk is: b.v. vliegende Graspiepers bij dichte mist, de roep lijkt dan schel en de vogels zien er veel groter uit.

Met dank aan Tom Heijnen die zo vriendelijk was om de nodige aanvullingen hierbij te leveren.

Henk Hendriks.

WATERPIEPER

N.B. In vergelijking met Graspieper vaak duidelijk rechtop zittend, daardoor lystraachtig. In beweging daarentegen licht staart gekanteld. Meer "body" dan Graspieper / Boompieper.

Henk

Zwartkopmeeuwen in de Kempen.

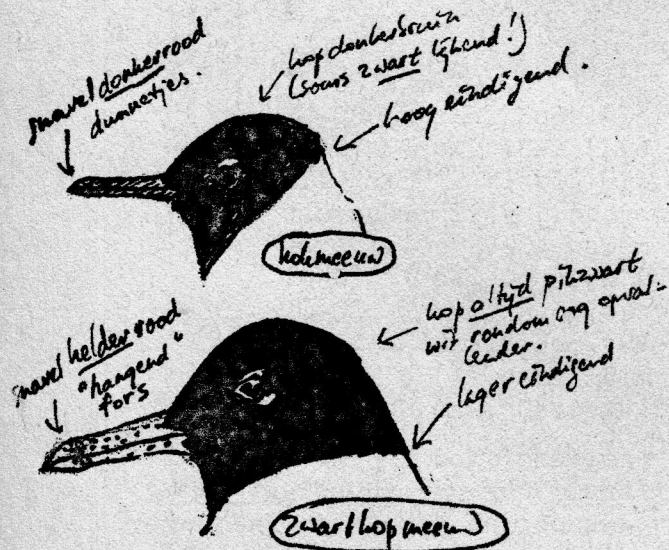
Vergelijken we het aantal waarnemingen van de Zwartkopmeeuw in de Avifauna van Noord-Brabant (1967) betreffende de Kempen (nihil!) met die uit ons archief (1975 t/m 1980, incidenteel daarvoor) dan lijkt er van een flinke toename sprake. Waarschijnlijk is die toename ook "echt" (dus niet alleen te wijten aan meer waarnemers), o.a. omdat ten tijde van de Avifauna van Noord-Brabant bijv. het Goorven ook zeer regelmatig werd bezocht. Hier worden momenteel jaarlijks Zwartkoppen gezien! De waarnemingen:

- 1974:) of 1972?): broedgeval Goorven.
1975: 3 exx. Pannegoor, Cartierheide (Wielewaal)
1976: —
1977: —
1978: 18-05 t/m 20-06 1 ex. Flaes (LPe)
28-06 3 exx. Budel-Dorplein (LPe en THe)
02-07 1 ex. idem (LPe en THe).
dit jaar 1 ex. bij Groot Goor (med. HCo)
1979: waarschijnlijk broedgeval Budel-Dorplein (FNe, THe, HHe en vele anderen). Op 29-04 waren zelfs 3 exx. aanwezig.
16-05 1 ex. Goorven (FNe)
1980: 30-03 2 exx. Budel-Dorplein (FNe & HHe)
07-04 2 exx. idem (FNe & HHe)
16-04 6 (!) exx. idem (FNe & HHe)
mei: 2 exx. Goorven (THe).

Deze toename is ook landelijk en bijv. in Engeland gekonstateerd, zie resp. Avifauna van Nederland 1970 en Sharrock 1974. Voor een interessante discussie over de toename van deze meeuwensoort in West-Europa verwijs ik graag naar het artikel van F.H.Jansen en A.Remeus in Limosa 51 no. 3-4, 1978 "Naar een definitieve vestiging van de Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus* in Nederland?" en "Scarce Migrant Birds in Britain and Ireland" van J.T.R.Sharrock (1974).

Veel (in ons gebied tot dusverre alle) Zwartkopmeeuwen worden gezien in gezelschap van Kokmeeuwen, vooral in kolonies daarvan. Dit kan de determinatie zowel vergemakkelijken als bemoeilijken. In onderstaande schetsjes poog ik e.e.a. te verduidelijken. Overigens dank ik Henk voor de verleende ruimte en Lex voor de razensnelle service betreft de archief-gegevens!

Frank N.

Veel vogelaars letten alleen op deze verschillen in koptekening en zullen dan in een Kokmeeuwenkolonie menige Zwartkop missen! Veel vaker ontdekt men ze in de vlucht: een Zwartkop heeft zowel van boven als van onderen geheel witte vleugels! Bovendien vliegen ze zwaarder en plomper dan Kokm. en af en toe doen ze zelfs Velduil-achtig aan. Die witte vleugels maken ook de adulten in winterkleed (tot dusverre in de Kempen nog niet gezien) onmiskenbaar. Voor onvolwassen en juveniele vogels verwijz ik naar de diverse determinatiewerken omdat ik die zelf nog nooit gezien heb.

Deze verschillen bij adulte vogels in zomerkleed. Het valt niet mee dit goed te zien in een kokmeeuwenkolonie. Een telescoop verpompt het licht veel en is soms (Budel bijv.) onmiskenbaar.

Voorbeeld: Op 16-06-80 konden Henk en ik na ± 1/2 uur zoeken 2 Zwartkoppen ontdekken te Dorplein. Toen we daarna nauwkeurig met de telescoop alle "bereikbare" meeuwen bestudeerden ontdekten we er nog 4! Het "gewone" lijken hadden we er vast geen ontdekt omdat ze niet vloegen!!

WELKE EISEN STELLEN WEIDEVOGELS AAN HUN NESTPLAATS.

Dit artikel is overgenomen uit "Dier en Plant in polderland", een uitgave van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders en handelt over onderzoek naar en beheer van weidevogel terreinen. Moge het een voorbeeld zijn voor "Kempenland".

In het weidevogelreservaat in Oostelijk Flevoland, dat aan de Harderdijk langs het Veluwemeer ligt, wordt onderzoek gedaan naar het gebruik van het terrein door de vogels. Na de aanleg van een natuurterrein moet worden nagegaan of de inrichting en het beheer juist zijn geweest en of eventuele aanvullingen of wijzigingen nodig zijn. In het algemeen kan zo'n onderzoek binnen enkele jaren na aanleg van een terrein worden afgerond, als men slechts globaal wil weten of het terrein aan zijn doel beantwoordt en het beheer juist is.

In het weidevogelreservaat zijn ten behoeve van het beheersonderzoek, waarbij onder andere de broedende vogels werden geteld, proeven genomen om de eisen, die de weidevogels aan hun omgeving stellen, te leren kennen. In dit onderzoek worden kievit, kemphaan, tureluur en grutto betrokken. De nadruk ligt hierbij op de in Nederland minder voorkomende kemphaan en tureluur, die vaak ook als meer bedreigde vogelsoorten worden gezien. De kernvraag van het onderzoek is: op grond waarvan kiezen de vogels hun nestplaatsen en wat zijn de verschillen en overeenkomsten tussen de vier genoemde weidevogels?

De bedoeling is om in de waterstand, in het beheer (hooi- of weiland) en in de bemesting verschillen aan te brengen. Om met zekerheid iets te kunnen zeggen is het nodig om van eventueel gevonden verschillen de betrouwbaarheid na te gaan. De betrouwbaarheid is onder andere afhankelijk van het aantal nesten en de mate waarin de gegevens uiteenlopen. Dit brengt met zich mee dat maar één faktor in twee verschillende toestanden kan worden bekeken.

Omdat ook na een wijziging een zekere tijd nodig is om een nieuwe blijvende toestand te krijgen, zal het onderzoek lang duren.

Op het ogenblik wordt één helft van het reservaat met koeien beweid en één helft uitsluitend gehooid. Dit is al sinds 1968 het geval. Vanaf 1970 worden nauwkeurige karteringen van de nesten uitgevoerd.

De verzameling van terreingegevens heeft betrekking op het voedsel-aanbod en de begroeiing, omdat deze de nestkeus kunnen beïnvloeden. In grondmonsters werden de aantallen voedseldieren bepaald. De begroeiing wordt vastgelegd in een algemene kartering.

In het midden van het ganzenreservaat "De Ganzengouw" in Zuidelijk Flevoland ligt een slaapgebied voor ganzen van 300 ha, in het voorjaar tevens weidevogelreservaat. Hier zal eveneens onderzoek worden gedaan. Voorlopig richt het onderzoek zich hier op het volgen van de vestiging van de weidevogels.

Over de vestiging van weidevogels is niet zoveel bekend. Van de Kievit is bekend, dat deze vogel een grote plaatstrouw vertoont. De jonge vogels vertonen deze plaatstrouw iets minder en vooral zij zouden zich in een nieuw, geschikt gebied, vestigen. Omdat het terrein voor ganzen en weidevogels erg afgezonderd ligt en omdat de weidevogels zich er nog moeten vestigen, is dit een bijzonder geschikt terrein om deze vestiging te bestuderen. Hierbij zal worden geprobeerd om d.m.v. ringen, waarnemingen aan de eieren of anderszins de afzonderlijke vogels kenbaar te maken, zodat de vestiging duidelijk kan worden vastgelegd.

Tegelijkertijd zal de keuze van de nestplaatsen en de eventuele wijziging ervan worden gevolgd. Het verzamelen van gegevens over vestiging en de keuze van de nestplaatsen heeft nut, omdat daardoor de kennis van het gedrag van een aantal diersoorten groter wordt. Bovendien kan het bijdragen tot het juiste beheer van het landschap waarin wij de vogels niet willen missen.

"Dier en plant in polderland" is voor een luttel bedrag verkrijgbaar in het museum voor de IJsselmeerpolders in Lelystad. Naast dit artikel staan er vele andere, zeer interessante artikelen over flora en fauna in.

Rob.

VOGEL- VARIA

**samenstelling:
lex peeters**

AFWIJKENDE OF MERKWAARDIGE VOGELGELUIDEN.

Iedereen heeft wel 'ns meegemaakt dat hij/ zij in het veld een raar, typisch, niet-thuis-te-brengen, nooit-eerder-gehoord geluid opmerkte waarvan de componist na enig zoeken tegen alle verwachtingen in een doodgewone huis, tuin, en keuken- zangertje bleek te zijn waarvan het normaal geproduceerde geluid je wel degelijk bekend is. Om er nu een iets beter beeld van te krijgen welke vogelsoorten het makkelijkst een variatie op hun zang/roep voortbrengen, of welke vogels het beste of meeste andere vogels imiteren zal ik proberen wat voorbeelden uit onze omgeving te verzamelen die dan t.z.t. wel onder deze rubriek verschijnen. Hieronder al enkele ervaringen.

21-07-'77: Bosrietzanger imiteerd Scholeksterroep, Landgoed de Utrecht (M. Smets)
Broedseizoen 1977: Reusel (marialaan 17): Spreeuw imiteerd regelmatig vrijwel perfect Wulp, Scholekster e.a. watervogels (aan water overwinterd?)
Tussen twee haakjes: (Op de zelfde plek bevond en bevind zich nog een Zwarte Kraai die kraakhelder de naam Karel roept: typisch)

Verder zullen verschillende onder ons ook al wel eens ervaren hebben dat Vlaamse gaaien prima de Buizerd-roep na kunnen bootsen.

In de Reuselse Moeren blijken de Blauwborsten als ze pas terug zijn van hun "wintervakantie" regelmatig voor ons onbekende strofes in hun zang op te nemen die zij naar alle waarschijnlijkheid hebben overgenomen van bepaalde pietjes uit het zonnige zuiden (vooral Zuid-Spanje).

MEDEWERKING GEVRAAGD:

- Ruilverkaveling de Hilver.

Binnen enkele jaren zullen vele duizenden hectaren agrarisch gebied verkaveld gaan worden die grof weg liggen tussen Landgoed de Utrecht en de Kampinase heide. S.B.B. heeft de taak gekregen het gebied zo volledig mogelijk op haar waarde te onderzoeken met als doel de belangrijkste terreinen voor deze ingreep te behoeden. Medewerking zal verleent gaan worden door biologen in dienst van S.B.B., HOBBY- vogelaars/- plantenmensen/- hydrobioloogjes etc., V.W.G. Middenbrabant, V.W.G. de Kempen. Wij, van onze zijde hebben toegezegd het Noordelijkegrensgebied van de Brooklin, Het noordelijke en oostelijke grensgebied van de Hertgang, en de Spreeuwelse heide op vogels te onderzoeken. Bij laatst genoemd gebied dat gelegen is tussen het plaatsje Baarschot en de liesdijk (fietspad naar Goorven) is het vooral van belang gegevens te verzamelen die de sterke relatie aan tonen tussen dit weidenterrein en de vennen het Goorven & de Flaes met omliggende heide. ALLES (ook niet-vogelgegevens) is van harte welkom, als het maar kan bijdragen tot het stopzetten van de plannen. Wat zal er bijvoorbeeld gebeuren met de aangrenzende natte heide en de vele weidevogels van de Spreeuwelse heide als de waterafvoer in betreffend gebied wordt uitgebreid ??? Help mee te redden wat er nog te redden valt!! Inventarisatiekaartjes zijn te krijgen bij Jacques en mij (lex).

- Boomleeuwerik/ Nachtzwaluwonderzoek.

Meerdere medewerkers aan de Boomleeuwerikinventarisatie van dit jaar zijn tot de conclusie gekomen dat voor goede resultaten het gebruik van een cassette-recorder noodzakelijk is. Op 12-04 b.v. werd onder ideale omstandigheden een enorm complex van kaalslagen met zeer geschikte biotopen bij de Kruisberg (De uiterste westzijde van Landgoed de Utrecht) op Boomleeuweriken onderzocht. Deze tocht leverde echter geen enkele zangpost op. Enkele kilometers verderop werd bij een kaalslag bij "de 27 hectaar" bij toeval een exemplaar opgejaagd dat zich op een zandpad bevond. De vogel begon te zingen en kort daarna konden ook nog eens twee andere zangposten genoteerd worden die zich een paar honderd meter verderop bevonden. Deze exemplaren waren waarschijnlijk door het zingen van hun soortgenoot geactiveerd. Ook bij de Leenderheide te Valkenswaard bleken de Boomleeuweriken indien zij gestoord werden fanatiek te gaan zingen wat dezelfde "kettingreactie" tot gevolg had als in het vorige voorbeeld.

Het afstruinen van de kaalslagen zou dus tevens een effectieve methode kunnen zijn, doch is niet aan te raden omdat dit a.: bij uitgestrekte terreinen onbegonnen werk is en b.: omdat dit verstoring voor de Boomleeuwerik zelf of andere broedvogels tot gevolg kan hebben daar elk gebied meerdere malen gecontroleerd moet worden. Als laatste wil ik er nog op wijzen dat het van groot belang is de enqueteformulieren uitermate nauwkeurig in te vullen, vooral het biotoopgedeelte kan dan straks naar afloop erg interessante gegevens opleveren !! Veel succes.

p. s.: Probeer als je nog steeds niet aan het inventariseren toegekomen bent nog gauw een vervanger te vinden, enne..... de Nachtzwaluws zijn vollop te horen hé, dus de t.v. maar 'ns een keertje uit laten.

VERDELING VAN HET TE INVENTARISEREN GEBIED:

Leenderheide, Leenderbos: Peter Voorn, Tom Heynen.
Oud meer e.o., Vressels bos, weiden Soniuswijk: Jan v.d. Winde
Oirschotse heide: V.W.G. Middenbrabant, Jan v.d. Winde, Rob Aarts.
Strabrechtse heide, Braakhuizense heide: Ruud Bouman, Henk Hendriks.
Buikheide (vessem), Heieinden (Hoogeloon): Geert Sanders.
Gemeente Veldhoven, gebied tussen Toterfout en Groot Meer, "Sprankelgebied", Molenvelden e.o., Moormanlaan: Frank Neyts.
Huisven e.o. (ten noorden van Riethoven: Jacques van Kessel, Jos Smit.
Landgoed de Utrecht, Gemeentebossen Bladel, Boswachterij Hapert, en zoveel mogelijk aanvullend terrein: Lex Peeters, Wim van de Voort.
Cártierheide: Marco Bakermans.
Landschotse heide: Ward van Buul.
Meelakkers, Grote heide, Malpie, Plateaux te Bergeyk: Tom Heynen.
Valkenhorst, Valkenswaard: Jasperjan de Konink.
Belgische Kempen: De Wielewaal: afdeling Turnhout.

- SMIENTENGEGEVENS:

De heer A. Rijnsdorp voert voor het RIN te leersum een onderzoek uit naar de overwinteringsoecologie van de Smient in Nederland. Dit houdt in eerste instantie in het bepalen van de verspreiding en de biotoopskeuze van de soort. Tom Heynen zal als Coördinator van het SOVON-district Oost-Brabant de gegevens uit dit landsdeel voor de heer Rijnsdorp verzamelen. Graag datum, aantal, plaats en eventueel atlasblok vermelden.

- DODE MERELS:

Jan van de Winde vraagt om redelijk gave, dode Merels aan hem doo te geven. Dit verband met een onderzoekje naar eventuele verschillen in vleugellengte, snavelengte etc., tussen "Bosmerels" en "dorps/stads- Merels".

- REUSELSE MOEREN-INVENTARISATIE:

In verband met de inventarisatie van dit gebied alle waarnemingen dit jaar daar verricht a.u.b. zo snel mogelijk doorgeven aan Wim van de Voort of Lex Peeters.

VERGEET VERDER NIET je streekorgaantje, je SOVON-blok, je vuilnisstortplaatsinventarisatie, je Uilenenquetelijstjes, je bed, je Blauwe Klauwierkopy, je Geoorde Futengegevens (Lex & Jacques), overige Futensoortengegevens (Frank), Appelvinkgegevens (Frank), Vuurgoudhaantjegegevens (Frank & Henk), en Kraanvogelgegevens (Peer Vroon).

SCHANDALIGE HOEVEELHEID BOMEN GEKAPT IN DE HERTGANG, LANDGOED DE UTRECHT

Geheel in strijd met hetgeen ik in het artikel over de Hertganginventarisatie in het vorige nummer van de Bl. Kl. schreef ("de Hertgang wordt op geen enkele wijze bedreigt) zijn er vorige maand tientaalen bomen in dit gebied met de motorzaag neergehaald. Deze schandalige zaagactie die in het tweede gedeelte van het gebied heeft plaatsgevonden is puur verricht met het oog op de houtwinning. Het gebied is van een prachtig, uniek loof-beekbos veranderd in een soort kaalslag waar men zo vriendelijk geweest is de minder grote bomen te laten staan. Ongetwijfeld heeft dit grote gevolgen voor de biologische waarde van het gebied. Broedvogels waarvan de achteruitgang /verdwijning in dit ex-bosgedeelte vast staat zijn o.a.: Fluiter, Boomkruiper, Zwartkop, Tuinfluiter, Wielewaal, en de diverse soorten Spechten. Een merkwaardige toestand, zelfs voor een gebied als "De Utrecht" waar aan het beheer nog veel te verbeteren is. Herinnert U zich nog de zomer van 1976 bijvoorbeeld, toen met nota bene Buldozers grote delen van het riet en de biezen werden weggeschoven in de vennen het Goorven en de Flaes, om zodoende Kokmeeuwenpopulatie uit te dunnen? Dit had niet alleen het verlies een belangrijke broedvogel, de Bruine kiekendief tot gevolg, maar ook vele andere watervogels hebben hier ongetwijfeld grote nadelen van ondervonden. Ook lijkt het me niet gezond dat nog jaarlijks tweemaal de Kokmeeuwenbroedsels in dit gebied worden vernield. Hebben deze niet-vogelaars (meest jagers) wel genoeg ervaring om het nest van een Geoorde fuut en een Kokmeeuw van elkaar te onderscheiden ???

lex.

* (ook het derde deel van de Hertgang
is inmiddels op een zelfde wijze uit-
gedund)

ZWARTE MEES LAAT ZICH VERLEIDEN.

Zondag 16 maart 1980, Buikse heide Wintelré, Harrie Hoppenbrøuwens en Jacques van Kessel.

We liepen over een breed zandpad, aan beide zijden ingesloten door naalddhout toen onze aandacht getrokken werd door een Zwarte Mees die volop zat te roepen. Ik probeerde 'm eens na te fluiten. Hij reageerde hierop fel en vloog over het zandpad vaak langs ons af. Hij begon weer te roepen en toen ik opnieuw terug floot vloog de Mees plotseling recht op ons af en ging bij Harrie op z'n schouder zitten, slechts enkele seconden. Hierna verdween hij en riep niet meer. Een merkwaardige ontmoeting.

Jacques.

MET STOOKOLIE BESMEURDE KOKMEEUWEN.

De laatste weken zijn door verschillende mensen opvallend veel Kokmeeuwen gezien met een met stookolie besmeurde borst en /of vleugels. Tussen de Meeuwen van de Goor & Flaes-kolonie bijvoorbeeld bevonden zich tenminste 5 van deze exemplaren. Verder werd door Wim van de Voort en mijzelf verscheidende ex. waargenomen tussen groepen fouragerende Kokmeeuwen op akkers, en door Frank Neyts bij de kolonie van Budeldorplæin. En dat allemaal zover in het Binnenland !

Typisch is ook dat andere Kokmeeuwen zich agressief gedragen tegenover deze "Ross' meeuwen", een verschijnsel dat ook bekend is van vogels tegenover een albino soortgenoot.

lex.

BOS- EN HEIDEBRANDEN ALS GEVOLG VAN DROOGTE VERWOESTEN VELE HECTAREN
KEMPISCH NATUURGEBIED.

Eind april werd door enkele kinderen opzettelijk een brandje gesticht bij natuurgebied "De Hoort" te Budeldorplein. Het vuur verwoestte vele h.a. bbs en riet.

Op maandag 12 mei brak rond 15.00 h. een brand uit op een deel van de Oirschotse heide, gelegen aan de Winterselse dijk, achter het landgoed 's Heerenvijvers. Tegen zessen kregen de brandweren van de Beerzen, Oirschot, Tilburg, Diessen, en de legerplaats Oirschot de zaak onder controle. Die zelfde dag woedde ook nog even het vuur in de Vresselse bossen te Son en op de Oirschotse dijk nabij de legerplaats. De omvang bleef hier beperkt.

Op dinsdag 13 mei waren de droogte, de wind en vooral de onvoorzichtigheid met vuur de oorzaak van o.a. een brand die woedde in de staatsbossen te Leende, maar door snel ingrijpen van de Brandweer kon de schade tot enkele h.a. beperkt blijven.

In de loop van diezelfde dag brandde het verder nog in gebieden te Waalre, Son, Gemert, Veldhoven, Knegsel, Valkenswaard, Oirschot en Vessem.

Op woensdag 14 mei brandde bij de Landschotse heide in totaal 15 h.a. bos en heide af. Het vuur brak op twee plaatsen tegelijk uit zodat zeer waarschijnlijk van brandstichting sprake was.

De volgende dag was de Peel tussen Deurne en Horst aan de beurt. Maar liefst 100-200 h.a. natuurgebied gingen in vlammen op. Ook hier was de brand met opzet aangestoken. De Kokmeeuwenkolonie in mAriapeel kon nog net gered worden. Vele breedsels van andere vogelsoorten en verscheidende reekalfjes werden echter het slachtoffer.

(Een kleine troost misschien dat zodoende weer enkele potentiële Nachtzwaluwbroedplaatsen zijn ontstaan)

Lex.

Mooi aansluitend op het stukje "afwijkende en merkwaardige geluiden schreef Hans Cornelissen nog het volgende;

Na jaren rondstruinen op de Cartierheide meende ik toch al heel wat geluidjes geleerd te hebben. Maar helaas!

Op de zwoele nazomeravond van 30 augustus '79 bevonden Tom H. en ik ons aan het Pannegoor. Het schemerde al toen een steltloper met een ernstige afwijking zich liet horen zonder dat we 'm te zien kregen. Het werd een Bosruiter met 5 vraagtekens achter haar naam.

Bij het volgende geluid hadden we na enige tijd de hoop al opgegeven totdat plotseling de vogel zich liet zien; een Dodaars. Stik, waarom hinnekte dat beest niet gewoon ?

Het gegil dat we daarna hoorden kon alleen van een Waterral afkomstig zijn, hoewel niemand uit de hele omtrek die dat jaar al gehoord had. Afijn, het kon gewoon een doortrekker zijn. Maar ondertussen waren we ook al herhaaldelijk opgeschrikt door een zeer schel "krie" van een vogel die daar rondvloog, echter al in het schemerdonker. Eindelijk naderde hij wat dichterbij; het was een valkachtig geval met zeer spitse vleugels, een niet zo lange staart, maar weer aanzienlijk kleiner van omvang dan een Boomvalk. De vleugelslag deed aan die van een vleermuis denken. Na enig gegis en zoek smeten we "de Kist" weg, want waarschijnlijk ging het om een volière-geval. We dachten sterk aan een Valkparkiet. Hoe het ook zij, we waren blij toen we eindelijk het vertrouwde gefluit van een Wintertaling hoorden.

Hans (subsp. "frustratus").

RARE RUSTPLAATS VAN ROOBBORSTTAPUIT.

Op 17-03-'80 werd mijn aandacht getrokken door een klein vogeltje dat op de schoorsteen van een aan de overzijde staand huis zat. Met behulp van mijn kijker kwam ik tot de conclusie dat het hier een ô Roodborsttapuit betrof die midden in het dorp even een "ruststop" maakte. Even later vloog dit trekkertje vrij hoog verder in N.O- richting.

KEMPENTOCHT MEI 1980

Vrijdagavond na de vogelwerkgroepvergadering verzamelden zich een Kempenares en enkele Kempenaren bij Wim Jacobs, om de laatste voorbereidingen te treffen voor reeds de 5de tocht. Na eieren in de pan en enkele bakken koffie werd er vertrokken in noorderlijke richting. Het gebeuren waarvan alleen het begin en de terugkomst vaststaat was begonnen. De slaappleaats werd uitgekozen en op enige afstand riepen jonge Ransuilen. Plotseling een schim in de lucht en het silhouet verdraadt dat het d'n ouwe is die z'n jongen komt voeren. Het speelt zich vlak boven ons af, maar d'n ouwe zet plotseling fors aan met z'n vleugels en gaat dan een tiental meters verderop zitten. We horen nu het roepen van d'n ouwe en de jongen. De laatsten verplaatsen zich en dan is het even stil. Waarschijnlijk zijn ze gevoerd en na enige tijd begint het gebedel opnieuw en een nieuw geluid wordt erbij gevoegd van snurkende slapende mensen. De nacht was kort en warm voor de mensen, 's morgens wordt verder getrokken naar het beekdal van de Dommel. In het gedeelte waar we lopen heeft de ruilverkaveling nog weinig tol geëist en we wandelen ons dan ook in bijna middeleeuwse kleine percelen. De flora biedt rijkelijk meer dan alleen produktiegrassen en de tijd wordt gevat om zeggen te determineren bij een Koningsvaren. Waar vinden we nog vier verschillende soorten in onze gestandaardiseerde graslanden? Bij een verderop gelegen ven, gelegen tussen stuifheuveldjes wordt koffie gezet en ondertussen worden we bezig gehouden door een baltsend paartje dat zich bedreigt voelt en vlucht bij passering aan voor- en achterzijde door Kempentochters. Genietend wordt verder gegaan langs de Keersop waar op vele plaatsen loofbomen in een gordel zijn aangeplant. Harten beginnen plots sneller te kloppen bij personen die de bron zien van hun geliefde drank het Dommelsch bier. Een sliert van het D.B.A. lied wordt door de wind weggevoerd en de ontstane dorst wordt geleest in de eerste de beste gelegenheid. 's Avonds wordt in Kempentochtstijl gedineerd en na afloop de slaappleaats opgezocht. Voor het slapen gaan wordt de slaapzak nog eens kritisch besproken en de mening was dat een gulf erin toch gemakkelijk kan zijn, alsook armen eraan. Een rits aan het voeteneind kan ook zijn voordelen hebben. De stemmen verstommen tot ongeveer kwart voor drie als er geconstateerd wordt dat het regent. Hier en daar wordt er aan een teen getrokken en anderen wakker gemaakt, maar verdere Biancaactie blijft uit onder het motto: "Ze sliepen nog lang en gelukkig", en ronken maar. De regengoden doen 's morgens gedurende een half uur zachtjes pogingen ons te wassen in de slaapzak. We breken op en gaan naar de koffie, die we verpakt in ons regenpak, goed laten smaken. Die dag lopen we verder door het zuidelijkste Kempische gedeelte en gaan naar een historisch punt n.l. de oorsprong van de Beerse. Vanuit de ontgonnen heidevelden, waartussen we lopen, zien we de plaats als een glooiing in het terrein liggen. Dit moet het dan zijn en het is een ervaring als je bij het smalle beekje komt, wat je ook kent als de Grote Beerse bij Middelbeers. Het water wordt gedronken en dan pas ben je helemaal verenigd met de grond waar hij ontspringt. De plaats wordt ook gekozen als dinerplaats en bij eindiging blijken we het niet allemaal op te kunnen, wat al twee dagen is meegesjouwd.

Rond en voldaan kunnen we kijken naar de bruine Kiekendief die vlak bij ons boven het terrein jaagt. Het is te goed om vlug te vertrekken en daarom wordt er nogeens koffie heet gestookt van het water van de prille Beerse. Hier ontstaat dan ook Jacques zijn gescheurde karrimat en hierover zal nog menig woord vallen en lach opgewekt worden. Aan alles komt een eind dus ook aan dit en langzaam wordt ingepakt en verder gelopen. Onderweg maken het nog mee dat we tussen twee korenvelden in kunnen lopen. Weliswaar niet lopend in een karrespoor, maar op een ~~teer~~teerweg, maar dat karrespoor en korenvelden tegelijk zal voorlopig wel niet meer voorkomen in onze Kempen. De andere dag wordt weer huiswaarts vertrokken en per bus gaat het naar Valkenswaard. Al met al een Kempentocht die gelijk is aan onze vennen, dus allemaal verschillend en mooi.

Een Kempentochter.